

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Quibus Patrum testimonijs eadem sententiæ ab aliis probetur. cap. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

obtemperarent: eorum enim salus, cuius Christus dicitur causa, fuit obedientia. Ac si Paulus diceret, ijs, qui obtemperant, in quo eorum salus sita est, Christus causa fuit, ut obtemperarent, ac proinde salutis eorum auctor censetur. At dicere, Deum promississe, aut præparasse regnum diligentibus se, certe longe diuersus modus loquendi est, quo plane denotatur, de illo ipsum regnum, non gratis, sed ob dilectionem, & bona opera, & denique vnum ob aliud definisse.

Tertio idem probatur ex illo Iacob. 2. *Nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, diuites in fide & heredes regni, quod promissit Deus diligentibus se?* Nam tamen hunc locum aliter interpretetur August. libr. 1. de grad. sancti. cap. 17. ut eligere diuites in fide, & heredes regni, idem sit, quod facere diuites, & heredes, contextus tamen Apostoli non ita commode hanc paritur interpretationem; sicut eam, quam statim dicemus. Si enim eligere diuitem in fide, est facere diuitem in fide: eligere etiam pauperes in hoc mundo erit facere pauperes in eo. At Iacobus non significat Dominum fecisse pauperes in hoc mundo (quanquam verum est, etiam eos fecisse, suadendo omnia pro seipso relinquere) sed eos, qui in hoc mundo pauperes erant, & abiecti, quia temporalibus diuitijs carebant, diuites tamen in fide, sui elegerit, ut ita ostendat, non esse contemnendos pauperes in sedium & locorum distributione, cum ita magni à Deo fiant; si sunt diuites in fide, & heredes regni. Quod si diuites in fide electi sunt, sequitur eorum fidem elegerit, non quidem ad gratiam: ad hanc enim etiam pauperes in fide, & nondum heredes regni eliguntur; sed ad gloriam, & ut indicaret se de æterna illa electione loqui, subiungit: *Quod promissit Deus diligentibus se, diuitibus scilicet in fide, & operibus.* Porro in æterna Dei præscientia frustra duplicem electionem assignari, aliam ante merita, aliam post merita, cap. 7 & 8. uisus probandum est. Nunc vero hæc Scripturæ testimonia pro hac sententia dicta sufficiant.

CAPVT III.

Quibus Patrum testimonijs eadem sententia ab alijs probetur.

Sixtus Senensis loco superius allegato, qui existimat communem sententiam Græcorum Patrum, imo etiam quorundam latinorum in hac re Augustin. aduersari, plura Patrum congerit testimonia, ut probet electionem hanc ad vitam æternam, quam ipse censet esse prædestinationem factam fuisse ex præiudicijs meritis. In primis ergo ex Græcis est Orig. libr. 7. in epist. ad Rom. non longe à fine, qui circa illud cap. 9. *An non habet potestatem figuratus, &c.* ait, Iacob, electum fuisse vas in honorem, quia se emundauit: videns enim Deus puritatem eius ex eadem massa Adami, fecit ipsum vas in honorem Deo de Chryso. homil. 16. in epist. ad Rom. & Theodor. in illa verba: *Non solum autem, sed & Rebecca, idem quoque Theod. Theoph. & Oecumen. in illud quos præscit, & prædestinavit.* Et idem Theoph. in illud eiusdem capitis, ijs, qui secundum propositum vocati sunt sancti: plane docent electionem factam fuisse ex meritis præiudicijs.

Horum tamen auctoritate, quanquam aliquo maximi momenti est, hanc sententiam nollem

confirmare. Existimo namque eos contra Augustin. doctrinam sensisse, sicut & latini aliquot, quos infra referemus, non quidem in hac, de qua differimus, controuersia, sed in alia de qua disputat. 90. tractabitur. Loquuntur enim de electione non ad gloriam ex meritis gratiæ, sed ad primam gratiam ex meritis arbitrij. Id quod clarius expressit Orig. in verba illa eiusdem capitis: *Voluntati enim eius quis resistit?* Hos autem Patres loqui de hac electione ad primam gratiam, quam ex meritis arbitrij in tempore quoque dari putabant, cap. sequenti planum fiet. Quare non debent Driedo. Sixtu Senens. & Ruardus, quos cap. 1. retulimus, hos Patres opponere sententiæ Augustini, in hac, de qua nunc agitur, questione, de electione scilicet ad gloriam ex meritis gratiæ, siquidem de hac renouam cum August. dissensio fuit; sed in questione tantum de electione ad gratiam, in qua diuerso modo eos sensisse, sed minus recte, cap. seq. & disp. 91. cap. 7. & 8. monstrabo.

Ex latinis vero refertur etiam pro hac sententia prima Ambrosii in illa verba ad Rom. 9. Iacob dixi, &c. ubi sit ait: *Præscientiam Dei flagitat in his causis: sciendo enim quia unusquisque illorum futurus esset, dixit, &c.* & iterum: *Vnum elegit præscientia, alterum spreuit.* & infra, *Nam neminem damnat, antequam peccet, & nullum coronat, antequam vincat.* Et in illud: *Sciunt quoniam diligenter Deum, &c.* inquit: *illos, quos præscit sibi deuotos, ipsos elegit ad promissa præmia capienda.* Quibus testimonijs prædicta opinio multo melius probari potest. Nam verbis citatis aperte loquitur Ambrosius de electione ad vitam æternam. Neque nocet quicquam, quod cum agit de electione ad gratiam, sententiæ Græcorum non nihil faueat in illa verba Pauli ad Rom. 8. citata, & in illud cap. 9. *Miserere, cuius miserere, cum asserit, vocationem Dei, quæ est secundum propositum, qua Deus dicitur misereri, præueniendo scilicet gratia sua, ijs dari, qui cognoscuntur idonei futuri, ut respondeant.* Nam licet de electione ad gratiam cum Græcis plane sentiret, dicens esse ex operibus arbitrij: electionem tamen ad gloriam nullam docuit fieri ex his meritis, sed ex meritis à gratia profectis.

Neque vero Græci Patres usquam dixerunt electionem ad gloriam ex meritis arbitrij esse. Hi enim, si quid de gratia minus recte dixerunt, non omnino senserunt cum Pelagio, qui palam docebat ex proprijs viribus nos iustificari posse, & vitam æternam promereri: absit: solum dixerunt, ut cap. 4. & 6. referemus, auxilium gratiæ, quod dicebant esse necessarium ad iustificationem, & ad merita vitæ æternæ, dari nobis, industria nostra prius laborantibus, & quadamtenus illud promerentibus. Cum verò de retributione vitæ æternæ, quæ fit in tempore, loquuntur, pleno ore fatentur, eam dari filiis Dei gratia ipsius iustificatis & ex auxilio gratiæ hanc eam promerentibus. Quod si de electione ad gloriam, ab æterno in mente Dei facta, sermone incidisset, dixissent plane, ex meritis gratiæ Deum ab æterno iustos elegerit ad regnum. Nam ut infra dicemus capite etiam 4. de hoc nunquam in Ecclesia fuit controuersia, nec esse potuit inter Patres, qui simul docent in tempore gloriam non nisi ex meritis dari. Porro licet commentarij illi à multis censentur non esse Ambrosij, nihilominus omnino contemnendi non sunt.

Græci Patres cum dicant electionem factam ex præiudicijs meritis, de electione ad gratiam loquuntur.
Driedo. Sixtu Senens. Ruardus.

Ambrosii Rom. 9.

17

Quo differat Græcorum Patrum & Pelagij sententia.

18

Hieronym.

Malac. 1.
19Expendunt
verba Hier.
de electione
divina.

Augustin.

Ad Gal. 1.

Ad Rom. 9.

Chrysost.

Hieronym.

cum Gracis

videtur sub

iungere gra-

tiam labori

humano.

Sedulius.

Ad Rom. 9.

Sedulius de

electione ad

gratiam ma-

le, de electio-

ne ad gloria

præclare.

Ad Rom. 9.

20

Faustus cum
Gracis Patri-
bus loquitur.

Secundo loco refertur Hieronym. in epist. ad He-
dibiam, quæ est 150. quæst. 10. ubi explicans illud
Malachiæ 1. *Jacob dilexi &c.* inquit. *Non saluati irra-
tionabiliter Deus & absque iudicii veritate; sed causis præce-
duntur non gentes eligi, sed hominum voluntates.* Certe
Hieronym. aut loquitur de electione ad remissionem
peccatorum, quæ fieri potest ex meritis de
congruo, non nudi arbitrij, sed cum auxilio gratiæ,
nam ipsi, qui filium Dei fide susceperunt, & credi-
derunt, dedit potestatem filios Dei fieri, & iustifi-
cari. Quocirca faretur August. epist. 105. longe à
principio, remissionem peccatorum non esse sine
meritis fidei, si fides eam impetrat: aut loquitur
Hieronym. de electione ad vitam æternam: quod
mihi sit probabilius, & de hac iure optimo dixit,
non fieri sine iudicii veritate, atque ea eligi non
homines nudos, id est, sine operibus, sed homi-
num voluntates, hoc est, homines operibus & me-
ritis ornatos propter ipsam remissionem in illud ad
Galat. 1. *Cum placuit ei, &c.* Nihil tamen huic sen-
tentia faveat. Sed in ea verba ad Rom. 9. *Cuius vult
miseretur:* facere videtur cum Chrysostom. labo-
ri humano subiungens gratiam; quæ sententia est
plane contra August. nec satis tuta, ut infra vide-
bimus. Verum hoc nihil obstat, quo minus
prædicta opinio de electione ad gloriam recte ex
Hieron. comprobetur, sicut de Ambrosio proxi-
me dicebamus.

Tertio accedit Sedulius, qui in ea verba ad Ro-
man. 8. *Ipsi qui secundum propositum vocati sunt sancti.*
Sic loquitur: *Secundum quod proposuit saluare sola fide
quos præscierat credituros, & quos gratis vocavit ad salu-
tem, multo magis glorificabit operantes:* & in verba se-
quentia, *Hos quos præsciuit, futuros denotat sibi, ipsos ele-
git ad promissa præmia capienda, & in illud Roman. 9.
ut secundum electionem, &c.* Sciendo enim quid unusquis-
que illorum esset factururus, dixit, ille eris dignus, qui eris mi-
nor, & qui eris maior, eris indignus salute. Hoc quasi præ-
sciuit, non personarum acceptor dixit. Et in illud eiusdem
cap. *Jacob dilexit, &c.* Quid mirum, si iustitia diligat
innocentiam, & si respiciat iniquitatem, apud quem futura
sunt facta?

Hæc omnia retuli, ut videamus quomodo hic
auctor faueat Græcis, & Massiliensibus, cum qui-
bus videtur ex vna parte docere, respexisse Deum
laborem nostrum proprium, & industriam, ut da-
ret nobis suam gratiam, tamen paulo infra habe-
at verba quædam August. ex quaestione ad Simpli-
cium, quibus sententia Græcorum omnino confutatur:
ac proinde cætera huius auctoris in bonum sen-
sum explicari possunt: & ex alia parte conficit, quo
pacto de electione ad gloriam recte loquatur, cum
ait, quos præsciuit devotos, ad promissa præmia
capienda elegisse: & iterum, si gratis vocavit ad sa-
lutem, scilicet gratia sua, quos sciuit esse creditu-
ros, multo magis glorificabit operantes: hoc est,
multo magis quos præsciuit gratia sua recte ope-
ratos, ad regnum gloriae elegit.

Quarto denique refertur solet Faustus Regien-
sius testimonium recitata sunt cap. 1. huius disputat.
sed hunc auctorem in Græcorum opinione fuisse,
eamque contra Aug. illis loc. tradidisse infra cap.
seq. ostendimus. Hoc tamen mihi persuasum ha-
beo, si de electione ad vitam æternam loquitur
recte, non aliter ipsum dicturum, quam reliquos:

nimirum, ex meritis eam factam fuisse, eo quod in
tempore ex meritis gloria danda sit, sicut proxime
notauimus.

CAPUT IV.

Quid contra Pelagianos, & Semipelagianos de electione no-
stra contendat August.

TAmetsi aliorum Patrum auctoritas in omni
controverfia magni ponderis apud omnes
esse debeat, in hac tamen de qua nunc agitur, vnus
pro multis mihi semper erit Augustinus. non solum
quod omnium, qui bene sentiunt, iudicio, inter
cæteros plurimum emineat, sed quod dum seve-
rius, quam alij, pro gratia Dei contra liberum ar-
bitrium, & propria merita loquens, hanc electio-
nem ex meritis gratiæ factam affirmat; perspicue
ostendit, nihil huic nostræ controverfiæ esse com-
mune cum ea, quam disputat, num gratia deus ex
meritis; quas tamen duas quaestiones Theologi
nostri temporis non pauci absque ratione con-
fundunt. Conabor igitur August. testimonijs bifa-
riam hanc confirmare sententiam. Primum osten-
dam aliquibus in locis discretis verbis eam tradi-
disse. Præterea nullibi oppositum, velleiter, in-
nuasse. Sed ut melius, quæ ex August. referemus,
intelligantur, operæpretium duxi, ante omnia
paucis exponere, quæ de re inter ipsum, eiusque
discipulos ex vna parte, & Cassianum, Massilien-
sem ceterosque Gallos ex alia, suborta fuerit de præ-
destinatione gratiæ dissensio.

In hac igitur de gratiæ prædestinatione contro-
verfia; contra duos errores August. pugnavit. Pri-
mum contra Pelagium, & Celestinum, qui de gratia,
hæc asserbant. Primo posse hominem, solis na-
turæ viribus, absque vlla alia gratia, quam creatio-
nis, prædicationis, & præcepti, quas dicebant dari
sine meritis; servare totam legem, iustificari, in iu-
sticia usque ad mortem perseverare, & gloriam
consequi. Sic colligitur ex epist. 90. & 95. apud Aug.
& epist. 105. 106. & 107. ex Concilio Milevit. can. 4. &
Africano circa tempora Bonifacij, can. 79.

Secundo gratiam quidem Christi interiorem
dari, sed eam tantum esse vilem ad facilius, &
melius operandum, & præstandum quæ diximus;
non tamen esse necessariam, ut simpliciter ea fa-
ciamus. Huius erroris meminit August. epist. 106.
quem in Pelagij scriptis deprehendit post retrac-
tationem subdolan, quam sui erroris fecit in
Concilio Palæstino, & contra illum statuitur ca-
non. 5. Conc. Milevitani, & 80. Africani, circa tempora
Bonifacij 1.

Tertio dicebant hanc gratiam secundum me-
rita nostra, hoc est, ex proprijs viribus condigne
nobis dari ad melius, & facilius operandum. Hunc
errorem fraudulenter retractavit Pelagius in Con-
cilio Palæstino apud Diospolim, ut dicemus in-
fra, disput. 91. cap. 9. intelligens per gratiam Dei,
quam favebatur sine meritis dari, donum creatio-
nis: ut constat ex Epistola 90. & 95. apud August. & ex
Epistola 105.

Contra hos contendit August. in tempore ne-
cessariam esse nobis gratiam Christi internam,
præter præceptum, & donum creationis, atque
prædicationis, ut servare possimus omnem legem
iustificari, & gloriam consequi; eamque esse initium
omnis meriti, atque adeo ex nullis nostris meritis
dari; intelligit merita liberi arbitrij, & gratiam
non